

УДК 821.161.2.09
Миرونюк Л. В.
старш. викл. ЗНТУ

ТРАДИЦІЇ ВІТАННЯ В МОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ТА УЗБЕЦЬКОГО НАРОДІВ

Специфіка спілкування тією чи іншою мовою зумовлена ментальністю мовця. У сучасному мовознавстві формули мовного етикету вивчають як зарубіжні (Н. Формановська, В. Кобзєв, Т. Ларіна, В. Гвазасва та ін.), так і вітчизняні учені (Н. Бабич, Н. Журавльова, О. Мацько, Н. Плющ, О. Пономарів та ін.), однак на сьогодні відсутні дослідження одиниць мовного етикету з погляду міжкультурної комунікації українського та узбецького народів. Мета цієї роботи – розглянути особливості мовного етикету вітання в українській та узбецькій культурах.

Специфіку мовленнєвого етикету визначатимемо через зіставлення двох мов. Етикетні форми засвоюються людиною ще з дитинства, у процесі соціалізації її мови. Але в різних мовах процес засвоєння етикету ґрунтується на різних конструкціях, тобто так, що їх еквівалентів у іншій мові просто

немає або є, але мають зовсім інші лексичні значення. Наприклад, в узбеків вітання при зустрічі «Ассаль алейкум!» і відповідь «Валейкум Асаль!» означають «Мир вам!» і «І вам мир!» відповідно. Українські ж традиційні вітання: «Добрий день!», «Доброго ранку!», «Добрий вечір!». Відразу ж за привітанням в узбеків, якщо це близькі знайомі, підуть взаємні розпитування про справи, здоров'я, сім'ю, дітей: «Яхшімісіз?», («Добре все у вас?»), «Ішлар яхшімі?», («Гарні у вас справи?»), «Саломатінгіз яхшімі?», («Як ваше здоров'я?»), «Оілангіз тузукмі?» («Чи нормально у вашій родині?»), «Болалар Катта буляптімі?» («Чи ростуть ваші діти?») тощо. Такі розпитування в українському етикеті вживаються набагато рідше й тільки в дуже близьких людей. Етикетні запитання до приятелів, колег такі: «Як справи?» і «Як здоров'я?», які передбачають загальну відповідь – «Дякую, добре», «Дякую, нормально», «Дякую, усе гаразд» тощо. Водночас зайва увага є нетактовною цікавістю, непотрібною тратою часу або навіть вторгненням у приватне життя.

Отже, в етикеті привітань узбецької та української мов виявлено протилежні смислові підходи, які притаманні менталітету обох народів і ґрунтуються на давніх традиціях. Відтак, в українців не прийнято ставити приватні запитання в момент вітань, а в узбеків навпаки не ввічливо не запитати про життя-буття. Таке розпитування в україномовному етикеті прийнятне тільки в спілкуванні дуже близьких людей.